

AZ EGYES VESZÉLYES VEGYI ANYAGOK ÉS KÉSZÍTMÉNYEK KIVITELÉVEL ÉS BEHOZATALÁVAL ÖSSZEFÜGGŐ BEJELENTÉSI ELJÁRÁS MŰKÖDTETÉSÉRŐL

Pethő Ágnes

MgSzH Központ Növény- és Talajvédelmi Igazgatóság
1118 Budapest, Budaörsi út 141–145.
petho.agnes@nti.ontsz.hu

Az elmúlt években a témában két cikk is napvilágot látott a Növényvédelem folyóiratban: a „Nemzetközi kereskedelemben forgalmazott egyes veszélyes vegyi anyagok és növényvédő szerek előzetes tájékoztatáson alapuló jóváhagyási eljárásáról” (PIC-eljárás) szülő **Rotterdami Egyezményről** (Növényvédelem, 2008. évi 9. szám) és a veszélyes vegyi anyagok kivitelét és behozatalát szabályozó **689/2008/EK PIC rendeletről** (Növényvédelem, 2009. évi 2. szám), mely az Egyezmény végrehajtását szolgálja az Európai Unió belülről. A Rendelet az Egyezményben szereplőnél jóval több vegyi anyagra vonatkozik. Végrehajtására létrejött egy nemzetközi számítógépes nyilvántartási és értesítési rendszer, amely nagymértékben megkönnyíti az egyes veszélyes anyagok exportjának és importjának nyomon követését. Az ún. EDEXIM (European Data base on Export-Import of certain dangerous chemicals) rendszer 2010. márciusa óta úgy bővült, hogy automatikusan „intézi” az export-import emlékeztető küldését. Az adatbázis elérhetősége <http://edexim.jrc.it>.

E cikk célja a Rendelet uniós és hazai végrehajtásában bekövetkezett változtatások rendszerének ismertetése és közlése a növényvédő szerek vonatkozásában, továbbá a potenciális

exportőrök tájékoztatása az EDEXIM rendszer használatáról és az ezzel járó feladatok tudatosítása.

Jogsabályi változások

Az Európai Parlament és a Tanács **689/2008/EK rendelete** (a továbbiakban Rendelet) által érintett *vegyi anyagok jegyzéke a Rendelet I. melléklet 1., 2. és 3. részében* található. Az I. melléklet 1. része a Kiviteli bejelentés alá tartozó vegyi anyagokat tartalmazza, az I. melléklet 2. részébe azok a vegyi anyagok tartoznak, melyek előzetes értesítést (PIC-bejelentést) igényelnek, az I. melléklet 3. része tartalmazza a PIC eljárás alá tartozó vegyi anyagok jegyzékét (a Rotterdami Egyezmény 3. függelékével egyező módon). Az aktuális lista az EDEXIM honlapjáról letölthető.

Az anyagokat alapvetően két fő kategóriába sorolták: ipari vegyi anyag (i), és növényvédő szer (p). Ezen belül alkategóriákat alkalmaznak aszerint, hogy az ipari vegyi anyag szakmai felhasználásra (i(1)) vagy lakossági felhasználásra (i(2)) szánt-e. Növényvédő szereknél (p) megkülönböztetik a növényvédő szerként használt peszticideket (p(1)) és egyéb peszticideket (p(2)), melyek sorába a biocidokat, továbbá a fertőtlenítő, rovarirtó és parazitaölő szereket sorolták. Az egyes anyagok felhasználási korlátozása az alkategóriák szerint lehet: szigorúan korlátozott (szk), vagy betiltott (t) besorolású.

A cikkben a növényvédelem szempontjából fontos veszélyes peszticid hatóanyagok áttekintésére szorítkozunk.

A 689/2008/EK rendelet I. mellékletét 2010-ben több uniós rendelet is módosította. A 15/2010/EU rendelet 2010. január 7-én, a 196/2010/EU rendelet 2010. május 1-jével lépett hatályba. Ahogy véget ér az Európai Unióban zajló növényvédőszer-hatóanyagok felülvizsgálata, egyre újabb hatóanyagok esnek ki az engedélyezett listáról humán- és környezetkárosító hatásuk miatt.

A kiviteli bejelentés alá tartozó hatóanyagok körét (689/2008/EK rendelet I. melléklet 1. része) módosító *15/2010/EU bizottsági rendelet* a következő peszticid hatóanyagokkal

bővült: *1,3-diklórpropén, benfurakarb, kaduza-fosz, fenarimol+, metamidofosz+, metomil, paraquat+, procimidon+, tolifluanid+ és trifluralin*. Ezek mindegyike növényvédő szer, sőt a metomil biocidként is használatos. Azokat a hatóanyagokat, melyek a 2. részben is szerepelnek '+' jellel egészítettem ki, a szóban forgó rendelkezéseknek megfelelően. E hatóanyagok mindegyikének felhasználása betiltott az EU területén, ami azt is jelenti, hogy az engedélyezett növényvédő szerek listájáról (91/414/EGK I. mellékletéről) lekerültek.

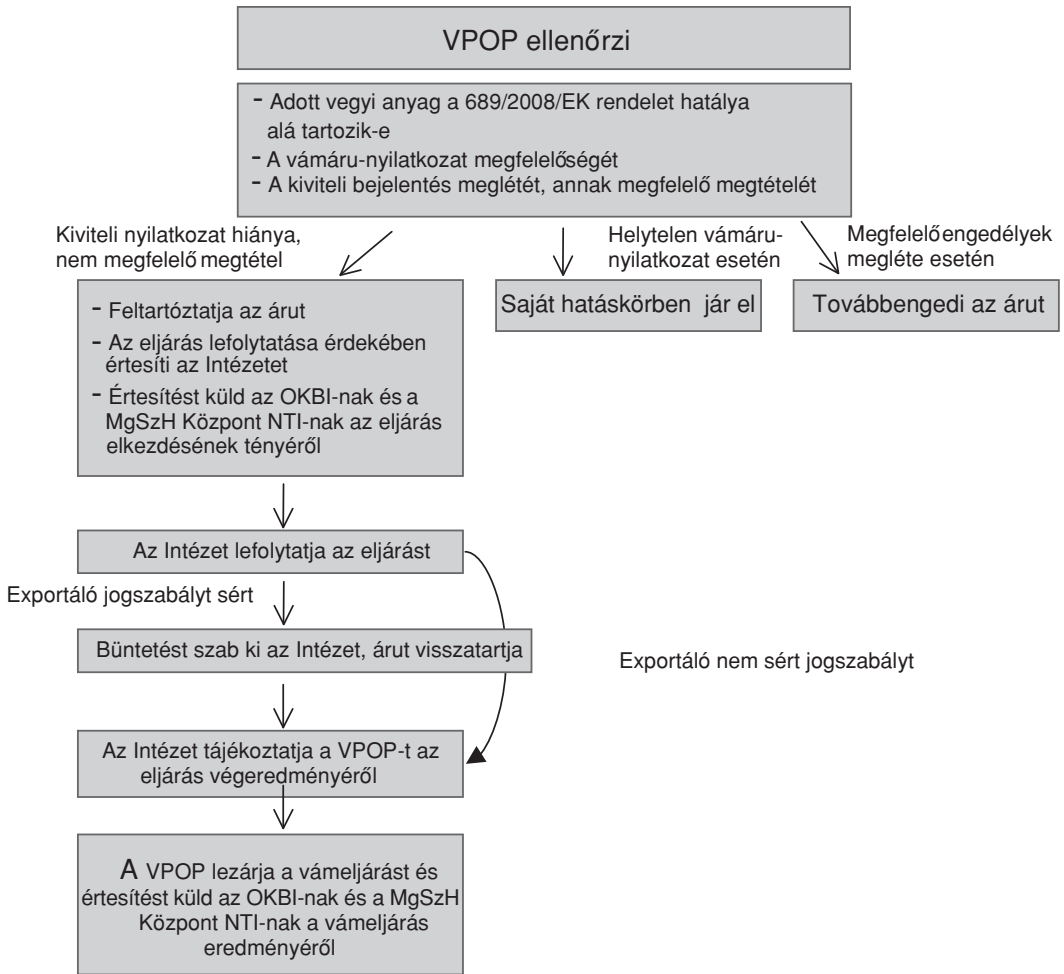
A *196/2010/EU* rendelettel a kiviteli bejelentés alá tartozó hatóanyagok köre a következő peszticidekkel bővült: *2-naftiloxiecetsav, antrakinson+, butralin+, dikofol, dinikonazol-M+, flurprimidol+, nikotin+, propaklór+, propanil, triciklazol és valamennyi tributil-ón#* vegyület, beleértve a következőket: tributil-ón-oxid, tributil-ón-fluorid, tributil-ón-metakrilát, tributil-ón-benzoát, tributil-ón-klorid, tributil-ón-linolat és tributil-ón-naftenát. Ezek közül az antrakinson és a dikofol biocidként is használt, a tributil-ón vegyületek viszont csak p(2) alkategóriában használatosak. Ezen hatóanyagok mindegyikének tiltott a felhasználása az EU területén. Azokat a hatóanyagokat (tributil-ón vegyületek), melyek a 3. részben is szerepelnek '#' jellel jeleztem, a rendelkezéseknek megfelelően.

A PIC-bejelentést igénylő anyagok körébe (689/2008/EK rendelet I. melléklet 2. része) azok az anyagok tartoznak, melyek kivitele a Közösségben, de legalább annak egyik tagállamában tilalom vagy szigorú korlátozás alá esik. A Bizottság *15/2010/EU rendelete az azinfoszmetil, diazinon, diklórfosz, fenarimol, fenitrothion, metamidofosz, parakvát, procimidon, tolifluanid és vinklozolin* hatóanyagokkal, míg a *196/2010/EU rendelet* a 2. részt az *antrakinson, butralin, dikofol, dinikonazol-M, flurprimidol, nikotin, propaklór* hatóanyagokkal bővítette. Látható, hogy itt bizonyos, az 1. részben szereplő hatóanyagok ismételt megtalálhatók. Az 1. részben a név után tett '+' jellel jelezzük a többitől való eltérő kötelezettséget. A 2. részbe sorolt hatóanyagok esetleges forgalmazásához nem csak a kiviteli engedély, hanem az importá-

ló ország kifejezett hozzájárulása is szükséges. A *15/2010/EU* rendelet törölte a 2. részből a *kaduza-fosz, karbofurán, karboszulfán és haloxifop-R (haloxifop-P-metil-észter)* hatóanyagokat, de ettől ezek a hatóanyagok az I. melléklet 1. részében még maradtak, csak kifejezett hozzájárulás nem szükséges kivitelükhöz.

A PIC eljárás alá tartozó vegyi anyagok jegyzékébe (689/2008/EK rendelet I. melléklet 3. része) tartozó anyagoknak a kivitelére csak különleges esetben (pl. vészhelyzet esetén (Rendelet 7. cikk (5) bekezdése) kerülhet sor. Ezért a 3. rész külön is felsorolja ezeket az anyagokat, az 1. részben pedig a név utáni '#' jellel különböztettük meg a többitől. A *196/2010/EU* rendelet által a 3. mellékletbe soroltak valamennyi *tributil-ón vegyületet*. Erről még 2008 októberében döntött a Rotterdami Egyezmény részes felek konferenciája. A Rotterdami Egyezmény PIC listájára felkerült tributil-ón vegyületek a PIC eljárás (előzetes tájékoztatáson alapuló jóváhagyási eljárás) alá esnek, így kivitelükre csak pl. vészhelyzet esetén kerülhet sor. PIC-eljárás jóval szigorúbb, így ezek nemzetközi kereskedelméhez az importáló ország előzetesen bejelentett és nyilvántartásba vett behozatali nyilatkozata, vagy a 2. részben található anyagokhoz hasonlóan az importáló fél kifejezett hozzájárulása szükséges.

A hazai jogalkotás a 689/2008/EK rendeletben foglalt uniós kötelezettségek teljesítése végett lépéseket tesz. Az uniós rendeletek közvetlenül és kötelező jelleggel érvényesek a tagállamokra, de a végrehajtásukhoz szükség van bizonyos nemzeti jogszabályok létrehozására is. Ezért a **123/2009. (VI. 12.) kormányrendelet** az egyes veszélyes anyagok és veszélyes készítmények kivitelével, illetve behozatalával összefüggő bejelentési eljárás részletes szabályairól rögzíti a hazai eljárás résztvevőit és szabályait. A 689/2008/EK rendeletben előírt *igazgatási feladatok végrehajtására* a Kormány nemzeti hatóságként a növény- és talajvédelmi jogkörében a növényvédő szerek és termésközelítő anyagok esetében a Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Központot (a továbbiakban:

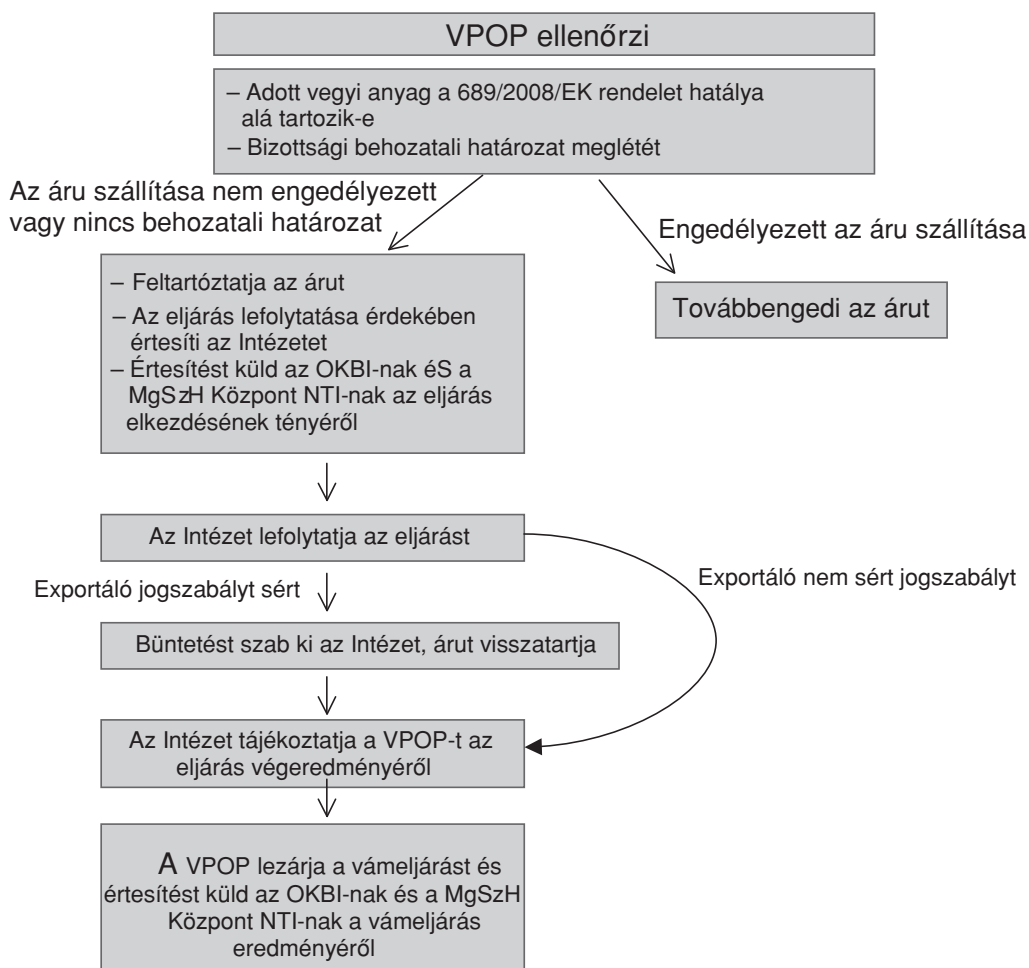
1. ábra. Intézkedési rend a 689/2008/EK rendelet hatálya alá tartozó veszélyes vegyi anyag kivitele esetén (forrás: OKBI)

MgSzHK), míg az ipari vegyi anyagok és készítmények esetében az Országos Kémiai Biztonsági Intézetet (a továbbiakban: OKBI) jelölte ki. A kormányrendelet a 689/2008/EK rendelet 17. cikkében előírt *ellenőrzési funkciók végrehajtására* a termékek harmadik országba történő kivitelének és onnan történő behozatalának ellenőrzése tekintetében a Vám- és Pénzügyőrséget (a továbbiakban: VPOP), valamint a végrehajtás belföldi ellenőrzése tekintetében az Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgáltatnak az ellenőrzés helye szerint illetékes kistérségi intézetét (továbbiakban ÁNTSZ Intézet) jelöli ki. A 689/2008/EK rendelet hatálya alá

tartozó áru behozatala esetén a VPOP illetékes szerve ellenőrzi a behozatalt lehetővé tevő határozat meglétét.

A rendszer működtetése

A hazai nemzeti hatóságok (MgSzHK és OKBI), valamint a VPOP szakemberei kialakítottak egy eljárásrendet az egyes veszélyes anyagok és készítmények kivitelével és behozatalával összefüggő bejelentési eljárás ellenőrzésére, a VPOP-val és az ÁNTSZ kistérségi intézeteivel való kapcsolattartásra, tájékoztatásra és információcserére. A veszélyes áruk behozatala ese-

2. ábra. Intézkedési rend a 689/2008/EK rendelet hatálya alá tartozó veszélyes vegyi anyag behozatala esetén (forrás: OKBI)

tén első lépésben a VPOP és az ÁNTSZ Intézte jár el. Ellenőrzi a szállítólevél, a kiviteli engedély, a behozatali határozatok, számla, biztonsági adatlap meglétét, a határidőket, csomagolást, címkézést stb., és hiányosság esetén értesíti az OKBI-t vagy a MgSzH Növény-, Talaj-, és Agrárkörnyezet-védelmi Igazgatóságát (a továbbiakban: MgSzHK-NTAI). Az értesítés alapján indított eljárásban indokolt esetben az ÁNTSZ Intézet az árut visszatartja, vagy lefoglalja, és kémiai terhelési bírságot szabhat ki. Ha PIC-bejelentést igénylő, vagy PIC-eljárás alá tartozó anyag kiviteléről van szó, az ÁNTSZ Intézet vizsgálja a kivitel lehetőségét és körülmé-

nyeit, a kiviteli bejelentés megfelelőségét, a határidők betartását, a szavatossági idő hosszát, az áru csomagolását. Az eljárás során az ÁNTSZ Intézet adatokat kérhet az OKBI-tól és az MgSzH-NTAI-tól az üggyel kapcsolatos egyéb, szükség szerinti okiratok (pl.: fogadó fél kifejezett hozzájárulása) meglétéről.

EDEXIM nyilvántartási rendszer az exportőrök és importőrök számára

Ahhoz, hogy az ipar képes legyen teljesíteni a 689/2008/EK rendeletben előírt kötelezettségeket, nélkülözhetetlen az uniós EDEXIM rend-

szer használata. A nemzeti hatóságok összeállítottak egy útmutatót az exportőrök és importőrök számára a rendszer alkalmazásához.

Mindenekelőtt meg kell állapítani, hogy a kívinni vagy behozni kívánt vegyi anyag megtalálható-e a Rendelet I. mellékletében. Ehhez javasolt belépni az EDEXIM honlapjára: <http://edexim.jrc.it>

European Database Export Import of Dangerous Chemicals

European Commission JRC IHCP EDEXIM

- Search for Chemical
- **Regulation 689/2008**
- Guide to Regulation
- Annex I Part 1
- Annex I Part 2
- Annex I Part 3
- Annex V
- **Rotterdam Convention**
- PIC – Import Responses by Parties
- PIC – Import Responses – Parties by Chemicals
- **Notifications**
- Export Notifications
- Import Notifications
- Explicit Consent List
- **Designated National Authority**
- EU DNA addresses
- Non EU DNA addresses
- DNA Homepages
- **Legal Documents**
- Regulation (EC) No: 689/2008
- Council Decision 2003/106/EC
- Related Legislation
- PIC Circular XXXI June 2010
- Reporting pursuant Article 9
- Additional Documents

3. ábra. Az EDEXIM nyitólapja

- A honlap bal oldalán megtalálható a Rendelet az aktuális listákkal, sok egyéb, a témát érintő információval együtt. A listákból kikereshető az adott anyag, de még egyszerűbb a Rendelet feletti „Search for Chemical” ikonra kattintani.

- A vegyi anyag nevét, vagy a CAS számot, az EC számot megadva, majd a „Search” ikonra kattintva, bejön az adott vegyi anyagról szóló áttekintő lap, amely tartalmazza, hogy a keresett vegyi anyag az I. melléklet hányadik részébe, azon belül mely alkategóriába tartozik. Megtekinthető a hatóanyag uniós osztályozása, jelölése és a vonatkozó jogszabályi háttér is.

Mivel az EU-ban (így Magyarországon is) a rendeletben szereplő összes hatóanyag felhasználása betiltott vagy szigorúan korlátozott, a hazai cégeket alapvetően a kivétel érintheti valamelyik nem uniós tagállamba. Az EDEXIM adatbázis az ügyfelek, a nemzeti hatóságok és a vámhatóságok számára megfelelő azonosítókkal használhatók. Kiindulópont: Mindenekelőtt az exportőrnek hozzáférést kell kapnia az adatbázishoz. Ezért az exportőrnek jeleznie kell exportálási szándékukat a kijelölt nemzeti hatóságok (peszticidok esetében a MgSzH-NTAI) felé. A honlapon a kijelölt nemzeti hatóság (DNA), az edexim földre kattintva beviszi a cég adatait, felhasználói nevet és jelszót ad a cég számára, amit az exportőrrel tudat, hiszen a továbbiakban ezek birtokában használhatja a rendszert.

Tekintsük át ezért először, hogy a szimplán **kiviteli bejelentés alá tartozó hatóanyagok** (689/2008/EK rendelet I. melléklet 1. rész) esetében miként kell eljárni.

1. lépés: Ha az I. függelék **1. részébe** tartozik a vegyi anyag, akkor az exportőr a kapott felhasználói névvel és jelszóval belép a rendszerbe, ahol megjelenik az 'Edexim exporter version'. A bal oldalt megjelenő „Export notifications” listából ki kell választani, hogy mely hatóanyagot, vagy készítményt kívánja exportálni, majd ki kell töltenie a legördülő Export bejelentési űrlapot (Form for export notification), amelyet a *kivitel tervezett időpontja előtt legkésőbb 30 nappal meg kell küldenie a nemzeti hatósághoz.*
2. lépés. A hatóság ellenőrzi, hogy a bejelentés megfelel-e a 689/2008/EK rendelet *II. mellékletének* – mely a rendelet 7. cikke értel-

mében a kiviteli bejelentésre vonatkozó kötelezettségeket sorolja fel –, szükség esetén korrigálja azt, vagy megfelelés esetén a bevitt kérelmet az EDEXIM rendszer segítségével eljuttatja a rendszert működtető Bizottság felé.

3. lépés: A Bizottság minden beérkezett exportbejelentést rögzít és hivatkozási számmal (RIN kód) lát el, valamint a 1. részbe sorolt hatóanyagok esetében értesítést küld az importáló ország illetékes hatóságának a tervezett exportról. Ha a Bizottság választ kap az importáló féltől, azt megküldi az exportáló fél hatóságának.
4. lépés: A nemzeti hatóság a Bizottságtól kapott RIN kódot és az exportáló fél választ (ha érkezik) megküldi az exportőr számára.
5. Ezután elvileg kivihető az országból az anyag, de ügyelni kell arra, hogy a csomagolás és a címkézés megfeleljen az uniós követelményeknek. (67/548/EK, 1999/45/EK, 91/414/EK, 98/8/EK irányelveknek és a 1907/2006/EK REACH rendeletnek). A kapott RIN kódot fel kell tüntetni a kiviteli nyilatkozatban. A címke tartalmazza a gyártási és lejáratási időpontot. Az exportáru lejáratási ideje nem lehet rövidebb hat hónapnál. A csomagot biztonsági adatlappal kell ellátni, mely az importáló ország nyelvén íródott. Csatolni kell a nemzeti hatóságtól kapott, exportot jóváhagyó levél másolatát. Ha mindez megvan, exportálható a tétel.

Ha a **2. részbe** (PIC bejelentést igénylő anyagok) tartozik a vegyi anyag, akkor is hasonló az eljárásrend, de mivel az ide sorolt hatóanyagok kiviteléhez kifejezett hozzájárulást kell kapni az importáló féltől, ez kicsit módosítja a folyamatot.

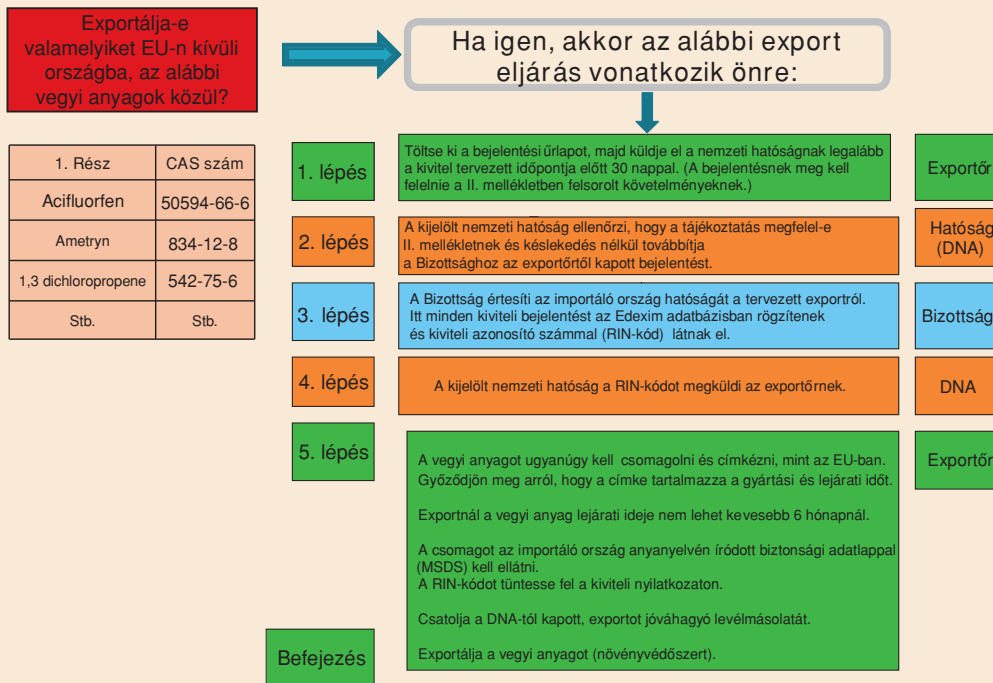
1. lépés: Az exportáló félnek az 1. lépésben a kapott felhasználói név és jelszó birtokában ügyelnie kell arra, hogy az exportbejelentési űrlap tartalmilag megfeleljen a 689/2008/EK rendelet *IV. mellékletében* szereplő követelményeknek. A *IV. melléklet* a rendelet 10. cikke értelmében a „Tilalom vagy szigorú korlátozás alá eső vegyi anyag bejelentése az

Rotterdami Egyezmény titkárságánál” fel-tüntetendő információkat sorolja fel. **Az export bejelentést a kivitel tervezett időpontja előtt legkésőbb 30 nappal meg kell küldenie a nemzeti hatósághoz.** A bejelentést azonban érdemes minél korábban megkezdeni, mert az alábbiakból látszik, hogy időbeli csúszások következhetnek be az importáló fél késlekedése esetén.

2. lépés: A nemzeti hatóság feladata itt bővül azzal, hogy az importáló féltől még előre kifejezett hozzájárulást kell kérnie és kapnia. A hatóság ezt postán és az EDEXIM rendszeren keresztül is lebonyolítja. A rendszer ugyanis, ha az első jóváhagyásra vonatkozó kérelemre 30 napon belül nem kap választ, újra emlékeztető e-mailt küld a feleknek. Maximum 3 emlékeztetőt küld a rendszer el, ha nem érkezik válasz, a rendszer leáll.
- 3–5. lépés: A további lépések azonosak, kivéve, hogy addig nem exportálható az áru, míg nem érkezik meg az importáló fél egyértelmű jóváhagyás az exportkérelemre vonatkozólag.

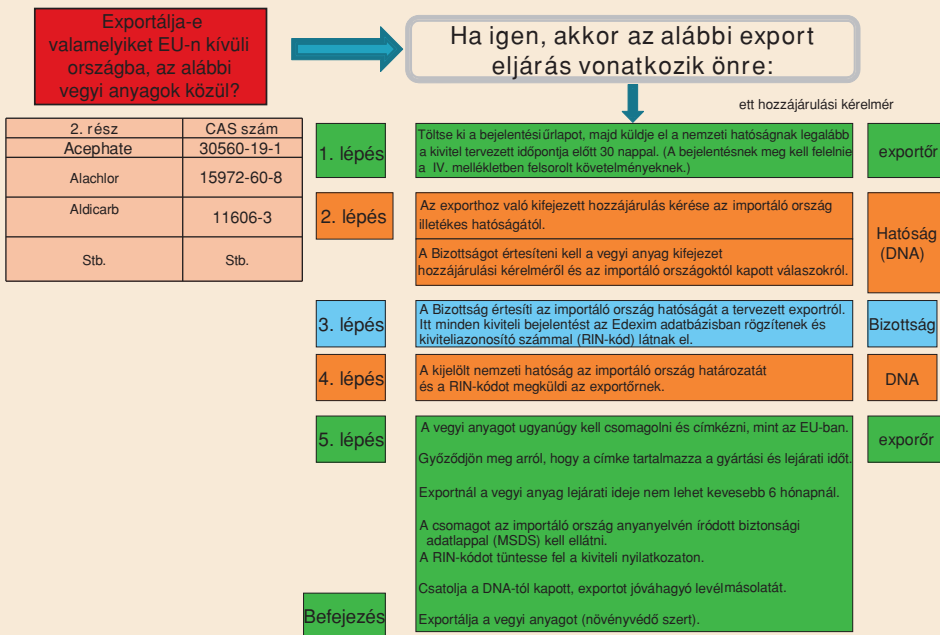
Ha a **3. részbe** (PIC eljárás alá eső anyagok) tartozik a vegyi anyag, akkor sem módosul lényegesen az eljárásrend a 2. részhez képest. Itt is az export bejelentési űrlapot úgy kell kitölteni, hogy tartalmilag megfeleljen 689/2008/EK rendelet *IV. mellékletében* szereplő követelményeknek. Mivel a kivitel a nemzetközi Rotterdami Egyezmény PIC-eljárása alá esik, a kivitel előtt mindenképpen egyeztetni kell az Egyezmény Titkárságával, mivel csak előzetes pozitív behozatali határozat birtokában történhet meg az áru szállítása. Ezért itt az 1. és 2. részbe sorolt hatóanyagnál is fontosabb, hogy **minél korábban megtegye az exportőr a bejelentést.** Az Egyezmény az EU-szabályozástól függetlenül is feladatot ad a Részes Felek számára, mivel az Egyezmény V. mellékletének 12. cikke közvetlenül is szabályozza az export bejelentéssel kapcsolatos előírásokat. Az Egyezmény honlapjáról <http://www.pic.int> szintén letölthető az exportbejelentési űrlap, mely az EDEXIM uniós rendszerben található exportbejelentési űrlappal megegyező és elfogadható.

Az 1. részbe tartozó vegyi anyagok¹ – kiviteli bejelentés szükségese

4. ábra. Az 1. részbe tartozó vegyi anyagok kivitelének folyamatábrája (¹Forrás : OKBI 2010)

A 2. részbe tartozó vegyi anyagok¹ – kifejezett hozzájárulást szükséges

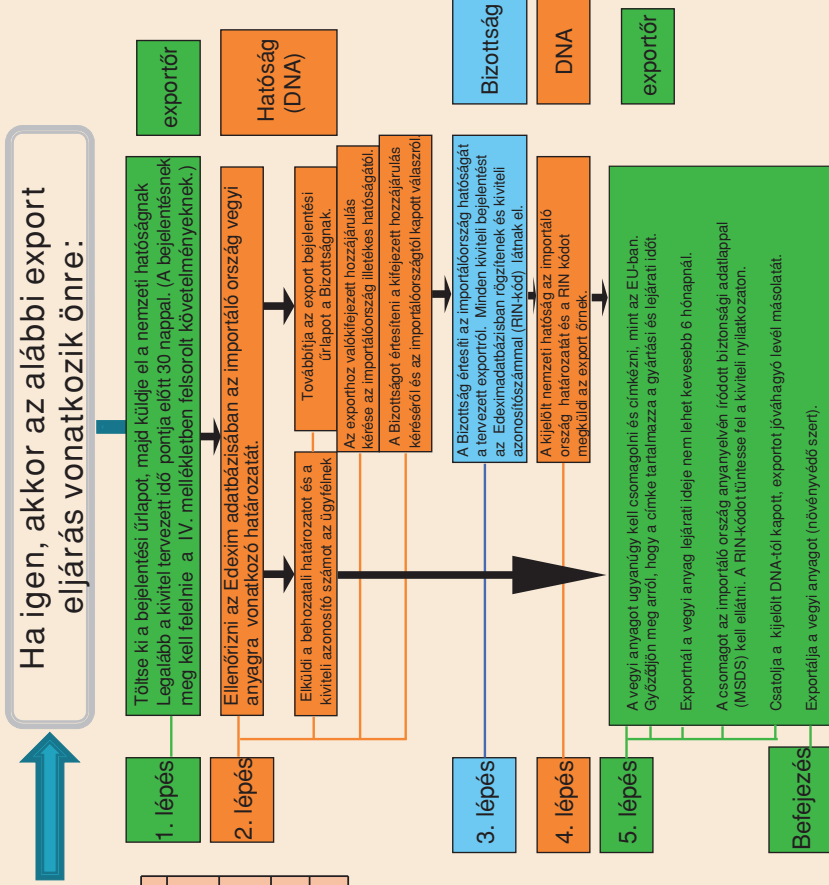

5. ábra. A 2. részbe tartozó vegyi anyagok kivitelének folyamatábrája (¹Forrás : OKBI 2010)

3. részbe tartozó vegyi anyagok¹ – pozitív behozatali határozat vagy kifejezett hozzájárulás szükséges

Exportálja-e valamelyiket EU-n kívüli országba, az alábbi vegyi anyagok közül?

3. rész	CAS szám
Aldrin	309-00-2
DDT	50-29-3
Heptachlor	76-44-8
Stb.	Stb.

6. ábra. A 3. részbe tartozó vegyi anyagok kivitelének folyamatábrája (¹Forrás : OKBI 2010)

Kivételes esetben (pl. vészhelyzetben) adóhat olyan helyzetet, hogy a behozatali határozat nem áll még rendelkezésre, ez esetben az importáló fél kifejezett hozzájárulását meg kell szerezni. Ennek hiányában az áru nem exportálható.

Mind az Egyezmény, mid az EDEXIM honlapon található olyan elkülönített rész, mely az Egyezmény alá tartozó hatóanyagokra vonatkozó import válaszokat tartalmazza. Az Edexim honlapon a 'Rotterdam Convention' címszó alatt megtalálható az egyes országok állásfoglalása a 3. részbe sorolt hatóanyagok beviteléhez. A rendszerben 'explicit consent' címszó alatt lehetőség van egyértelmű jóváhagyás kérésére és a beérkezett hozzájárulások megtekintésére is.

További teendők

Ahhoz, hogy nemzeti szinten összehangoltan történik meg az egyes veszélyes vegyi anyagok kivitele és behozatala, nélkülözhetetlen, hogy az összes érintett fél (a hatóságok és az exportőrök) is használják az EDEXIM rendszerét. A rendszer bemutatására és alkalmazására célszerű továbbképzést szervezni. A feladatban érintett hatóságok munkáját egyeztető tárgyalásokkal érdemes összehangolni, melyen a kijelölt nemzeti hatóságok (OKBI, MgSzhK-NTI), a VPOP és az ÁNTSZ-kistérségi intézeteinek

azon szakemberei konzultálnak egymással, akik a konkrét teendőket látják el a témában.

Az exportőrök időben – legkésőbb a tervezett kivitel előtt 30 nappal, de inkább korábban – jelentsék be az érintett hatóságnak kiviteli szándékukat. Az EDEXIM rendszerben kitöltött űrlapot ne továbbítsák a hatóság értesítése és ellenőrzése nélkül. Kitöltés során egyeztessenek a hatósággal, mert a hiba kijavítása esetén mindkinek többletmunkát kell végeznie. Tartsák be a 689/2008/EK rendeletben foglaltakat, hogy a vámhatóságnál vagy az ÁNTSZ Intézeteinél ne tartóztassák fel az árut a bizonylatok hiánya miatt. Ha kénytelenek eljárást indítani, az ügyben kémiai terhelési bírság szabható ki.

Elkerülhetetlen néhány jogszabályi módosítás is avégett, hogy a Vidékfejlesztési Minisztérium, valamint a Nemzeti Erőforrás Minisztérium azonos súllyal és jogilag is egysegesen kezelje a feladatot. Tekintettel arra, hogy a 689/2008/EK rendelet által érintett vegyi anyagok többsége jelenleg peszticid, és arányuk a növényvédőszer-hatóanyagok uniós felülvizsgálata miatt folyamatosan bővül, meg kell teremteni a jogszabályi és személyi feltételeit annak, hogy az egyes veszélyes vegyi anyagok kiviteléből és behozatalából adódó közigazgatási feladatok ellátásáért és igazgatási jellegű szolgáltatásért fizetendő díjak érvényesüljenek.

DAAD németországi ösztöndíjak a 2011/12-es tanévre

Határidő: 2011. 05. 01.

<http://www.palyazatmenedzser.hu/daad-nemetorszagi-osztondijak-a-201112-es-tanevre/>

Kutatói ösztöndíj doktoranduszoknak és fiatal kutatóknak

- 1–10 hónap németországi kutatás egy német fogadó professzor felügyeletével, elsődlegesen doktoranduszok számára, akik egy magyar PhD képzésen vesznek részt
- pályázni már az utolsó tanulmányi év alatt is lehet (ösztöndíj közvetlenül a magyar diploma folytatásaként)

Kutatói ösztöndíj tudományos fokozattal rendelkező egyetemi, főiskolai oktatóknak és kutatóknak

- doktorált kutatóknak és egyetemi, főiskolai oktatóknak
- támogatás összege havonta 1840 euró a tanársegédeknek, adjunktusoknak és docenseknek, 1990 euró a professzoroknak